

izhaja vsaki torek in soboto. Ako pade na ta dneva praznik, dan poprej.

Uredništvo

se nahaja v „Narodni Tiskarni“, ulica Vetturini št. 9, kamor je naslavljati pisma.

Nefrankirana pisma

se ne sprejemajo, enako se ne uvažujejo pisma brez podpisa.

Rokopisi

dopisov se ne vračajo.

stane na leto 10 K, za pol leta 5 K, za četrt leta 2:50.

Upravništvo

se nahaja v „Narodni Tiskarni“, ulica Vetturini št. 9.

Za oglase

se plačuje od čveterostopne petiti vrste po 14 vin., za večkratni natis primeren popust.

Posamezne številke

stanejo 8 vin. in se prodajajo v raznih goriških trafikah.

GORICA

Št. 30.

V Gorici, v torek dne 13. aprila 1909.

Leto XI.

Nove „Soča“ laži.

V teku nekaj mesecev je nagromadila „Soča“ celo kopo debelih laži o dr. Gregorčiču z ozirom na „Šolski Dom“. Mi smo vse te laži zavrnili in pobili, a „Soča“ se vendar ni poboljšala. Pred kratkim je prinesla o tej zadevi zopet dve laži. Prva se glasi: „Ideja o Sloginih šolah se ni rodila v Gregorčičevi glavi“. Mi smo se o tem informirali in izvedeli naslednje: Že tekom l. 1879, ko je dr. Gregorčič dokončal svoje študije na Dunaju in vstopil takoj v krog slovenskih rodoljubov, ki so takrat delovali na političnem prosvetnem polju v Gorici, je uvidel, da brez šol slovenski element v Gorici ne more napredovati. Ob Soči se sprehajaje je razmišljal o tem vprašanju in delal načrte — Andrej Gabršček je takrat trgal hlačiце menda v kaki pripravnici —, po katerih bi Slovenci v Gorici s časom prišli do šole. O tem predmetu se je razgovarjal tudi z drugimi rodoljubi, ki so bili, kakor on, člani in odborniki političnega društva „Sloga“. V „Soči“ se je o tem vprašanju razpravljalo in na občnem zboru 2. januarja 1883. se je sklenilo, da se ustanove v Gorici slov. otroški vrti, začelkoma eden, pozneje v razmeri s sredstvi drugi. Poročevalec o tem predmetu je bil društveni predsednik dr. Jos. Tonkli. Prvi otroški vrt se je otvoril 22. novembra 1883 s 45 otroci in to je bilo seme, iz katerega je izrastlo mogočno drevo „Šolski Dom“ z vsemi svojimi učnimi zavodi. Prva leta, dokler je društvo „Sloga“ imelo samo otroški vrt in le 2 razreda ljudske šole, delovala sta pri tem plemenitem podjetju dr. J. Tonkli in dr. Gregorčič skupno. Dr. Tonkli je spisoval dotične prošnje in se je kot državni in deželni poslanec ter član dež. šol. sveta potegoval na pristojnih mestih za vresničenje „Sloginih“ sklepov. Dr. Gregorčič pa je deloval doma v Gorici ter oskrbel vse podrobno delo, ki je bilo takrat z velikimi zaprekami zvezano. Kasneje leta prevzel je dr. Gregorčič

sam vso skrb za Slogino šolo. Njegovo delo je, da se je ljudska šola razširila tako kakor je dandanes; njegovo delo je, da se je ustanovila deška pripravljalnica za srednje šole; njegovo delo je, da se je ustanovila dekliška pripravljalnica za učiteljšča; njegovo delo je, da se je ustanovila dekliška obrtno-nadaljevalna šola; njegovo delo je, da se je ustanovilo društvo „Šolski Dom“. Sama „Soča“ je pisala 1897: „Izumitelj in ustanovitelj društva „Šolski Dom“ je dr. Gregorčič“. In kak blagoslov je „Š. D.“ Slovincem v Gorici, ve vsak domačin, komur nista vest in poštenje popolnoma zakrknili v osebni strasti ali podli zlobi.

Glede na ta pojasnila lahko čitatelji uvidijo, kako velikansko krivico dela „Soča“ dr. Gregorčiču.

Druga laž, katero je prinesla „Soča“, se glasi: „Mnogo, če ne največ zaslug za Slogine šole ima A. Gabršček“. Poznavalec razmer prečitavši to trditev, res ne ve, ali bi se tej budalosti smejal, ali bi se jezil nad nesramnostjo, s katero je bila napisana; vsekakor mu pride na misel basen o sraki, ki si je bila nadelala pavje perje. Mi konstatiramo naslednje: A. Gabršček je prišel v Gorico šele l. 1889. in do tedaj si pač ni pridobil za Slogine šole nikakih zaslug. Od leta 1890. do 1899. je vladala v Gorici in na Goriškem precejšnja edinost in sloga in v tej dobi je vsak pravi rodoljub podpiral po svojih močeh plemenito stremenje dr. Gregorčiča za povzdigo slovenskega nar. šolstva in slovenstva v Gorici. Da je bil med temi pomočniki tudi A. Gabršček, je samo ob sebi umevno, ker je bil urednik slovenskega lista; pač pa moramo odločno zanikati, da bi imel on največ zaslug za slov. šolstvo v Gorici. Kar pa je pisala „Soča“ o „Š. D.“ in dr. Gregorčiču od l. 1899 naprej, ostane zapisano z najtemnejšimi črkami v kroniki slovenskega šolstva v Gorici. Tako herostratsko in tako pogubonosno menda še nikdo ni nastopal proti „Š. D.“ in s tem proti slov. šolstvu v Gorici kakor ravno

Gabršček in njegova „Soča“. In potem hoče imeti ta razdirač še največ zaslug v tem pogledu! Da, ima jih, ali v negativnem, razdirajočem delovanju.

Trgovinska politika med avstro-ogrsko državo in Srbijo.

„Neue Freie Presse“ je prinesla o tem vprašanju jako aktualen in umesten članek, iz katerega smo povzeli sledeče misli:

Avstro-ogrska vlada je v svoji noti (dopisu) velevladim od 14. nov. 1908 obljubila, da dovoli Srbiji trgovinsko-gospodarske (carinske) ugodnosti, ako se vprašanje o priklapljenju Bosne in Hercegovine k Avstriji mirnim potom reši, t. j. ako velevlasti aneksijo priznajo. Tak dopis je bila doposlala avstrijsko-ogrska vlada velevladim meseca novembra. Pa tudi v dopisu grofa Forgacha na srbsko vlado z dne 6. marca 1909 se nahaja slična omemba. Ta avstrijski poslanec v Belgradu je bil za slučaj, da poda srbska vlada take izjave, kakor jih na Dunaju žele, sledeče obljubil: „Ko hitro bode avstrijsko-ogrska vlada o tem obveščena, bode pripravljena započeti s Srbijo pogajanja o trgovinskih in prometnih vprašanjih“.

Po teh uradnih izjavah je naravnost mučno, ako se avstrijsko-ogrska monarhija vsaj na videz postavi v položaj, kakor da bi ne hotela izpolniti dane obljube. Velevlasti so aneksijo potrdile, Srbija je dala izjave, ki so našo vlado zadovoljile. Če tudi avstro-ogrska vlada ni sprejela tehnično-juridične dolžnosti, dovoliti zato Srbiji gospodarske koristi, vendar ni nikakega dvoma, da je v moralnem, družabnem in trgovinskem smislu zadala svojo besedo v tem pogledu. Po nazorih o zvestobi in veri, ki vladajo v občevarstvu med ljudmi in narodi, bi pri takih odnošajih in pogojih ne smela nastati carinska vojska neposredno potem, ko je

srbska vlada izročila na Dunaju svojo mirovno noto. Zatrjevanje, da je vlada vezana na sklepe parlamenta, je sicer za visoki razvitek naše ustavnosti zelo častno, a žal kar nič prepričevalno. Če je bilo mogoče spraviti ustavnost z zakladnimi listki in z velikimi stroški za bojno opravo, katere delegacije še niso dovolile, v juridično zelo prisiljeno soglasje, tako bi se bila tudi prav lahko našla pot, po kateri bi se bilo nekaj tisoč prašičev prav parlamentarično spravilo čez mejo.

Obema vladama je bilo vendar možno dobiti si ustavne živinske liste za srbsko meso, a iz strahu pred agrarci tega nista storili. Javno mnenje, ki se mu ni treba bati za poslaniške mandate, niti se poteguje za visoka mesta, ne bode nikdar pritrdilo temu, da je želja agrarcev važnejša nego ugled avstrijsko-ogrske vlade. Ravno ta ugled bi se moral z denarjem in krvjo braniti, a sedaj se je žrtvoval volji agrarcev, ki pravzaprav pri carinski vojski niso dejansko zainteresovani, ker uvoz srbskega mesa in srbskih prašičev je bil v jeseni in pozimi itak prav pičel. Zaupanja, katero uživamo v Evropi, ne smemo zapraviti. Naši besedi se mora povsod verovati. Mi smo s Srbijo politično obračunili in bilo bi krivično, ko bi ta dežela vsled carinske vojske gospodarsko trpela. Avstro-Ogrska je gospodarske koristi obljubila in mora jih dati. Ta carinska vojska, ki daje našim nemaloštevilnim sovražnikom v Evropi cel arzenal orožja v roke, mora takoj nehati. Vsak dan podaljšanja pomnožuje izgubo na zaupanju.

Tako piše nemški list in želeli bi bilo, da bi merodajni krogi te pametne besede uvaževali.

Dopisi.

Kajro. — Lepa slovesnost, ki bo gotovo zanimala bralce, se je obhajala o prazniku sv. Jožefa v Kajri. Že l. 1871 je postavila sv. Dežela v pred-

LISTEK.

Kako je stara Matevzerca verno dušo reševala.

Dobro se je še spominjam pokojne stare Matevzerce. Bila je suha, tenka in vsled starosti čisto sključena ženica; vedno je le s palico v roki, na katero se je naslanjala, stopicala okoli. Kot najstarejša žena v občini ostala je zvesta marsikateri šegi, za katero mlajši svet ni več maral. Ona edina je še nosila obleko po starem kroju; zgornji del obleke do pasu se je imenoval menda „ošpetel“, ki je imel zadej na križu celo kepo nekih čudnih gub. Ob nedeljah in praznikih se je po celo uro pred drugimi ljudmi podajala na pot v pol ure oddaljeno farno cerkev, dobro vedoč, da potrebuje za enako daljavo najmanj dvakrat toliko časa nego drugi sovaščani. Mi otročaji, ki smo za svoje igre in zabave med potjo potrebovali tudi mnogo časa in smo zato prej od doma odhajali, smo jo redno dohitevali in prihitevali. Vedno nas je kregala ko

da ne znamo hoditi kakor poštene ljudje, da brezpotrebno trgamo obutev itd. Najbolj pa se je hudovala ob zimskem času, ko smo morda polovico poti spremenili v drsališče, ter jo vsled vglajenega, zdrsanega ledu napravili res opasno, posebno za stare ljudi, kakor je bila ona in njena spremljevalka, neka stara teta Urša. Seveda mi nismo bili nič boljši, nego so sedanji otroci ter se nismo nič zmenili za njeno hudovanje.

Pobožna pa je bila ranjka Matevzerca; večkrat sta s staro Uršo rožni venec molili, ko sta tako počasi stopicali po poti. Sveta nebesa pa si je hotela še na drugi način zagotoviti, ali predno to pripovedujem, treba je, da poznamo lego kraja, kjer se je dogodek vršil. Ta kraj leži na južno-zapadnem pobočju visokega hriba; pobočje tvori tu nekako malo razdrto planotico. Pred vasjo stoji par homicev ali gričev, ki zapirajo pogled v precej široko dolino, ki serazprošira niže zdolaj. Nasprotno, južno-zapadno stran doline zapira zopet dolg hrib, ki se pa naravnost iz vasi vidi, posebno dobro iz tiste sobe, kjer je spala stara Matevzerca. Spala sicer ni dosti, ker stari ljudje ne spijo mnogo,

je večkrat po noči vstajala po potrebi in brez potrebe. Ko se je nekoč po noči dvignila s postelje ter se prepričala, koliko je ura — bilo je ravno nekoliko minut čez polnoči — naenkrat se preplaši! Kaj je neki bilo? Prav na vrhu holmčka, ki je od vasi dobrih 5 minut oddaljen, zagleda luč, ki nepremično sveti in se ne gane. „Nepremična luč ob tej uri! O Bog nas varuj, pa ne da bi...“. Ni si upala misli dokončati, nego hitro se obleče in pohiti, kolikor je pač mogla, čez pot k sosednji, v kateri je gospodaril in prebival njen sin Andrej: „Andrej, Andrej“, zakliče parkrat in ob enem močno vdari po vratih. „A kaj je?“ se oglasi od znotraj. „Vstani, pa le hitro vstani!“ zapoveduje mati. „Sveti križ božji, kaj se je neki zgodilo!“ vpraša sin in ne da bi čakal odgovora, hitro vstane, se za silo opravi in gre ven.

Mati ga prime za roko in velejši mu naj ji sledi, ga pelje za hišo ter mu pokaže tisto strašno, nepremično luč. Nekaj časa oba molčita in plašne misli se jima pode po glavi. Mladi gospodar, njen sin, je bil velik, plečat mož, junak, ki se ni kmalo koga vstrašil, ali ta čudna luč ob tej uri... ta ga je vendar malo nretresla. Molk prekine

pelje prav tam čez vrh, kjer je luč? „Tam čez drži meja (konfin) med Macarolovem in Bregantovem poljem“ odgovori sin plašno. „Ali veš, kako sta se ranjka dva sosedja prepirala za mejnik?“ „A ja, vi mislite, da bi...“ odgovarja sin, ne da bi dokončal vprašanje. „Vidiš, sin, moj, lahko je mogoče, da je kateri ranjkah zagrešil kaj pri mejniku in mbr es, sedaj tam viciati. Oh ko bi midva mogla to dušo trpljenja rešiti, kako zasluženje bi si pridobila za nebesa! Potem sva gotova, da bo spačena duša za naju prosila pri Bogu“.

Še sta se nekoliko po tistem posvetovala in sklep je bil gotov, da rešita trpečo dušo. „Ali ne smeja iti od tukaj naravnost na grič, ker pravijo, da duh izgine, če zapazi, da se mu kdo nalašč bliža. Morava iti zdolej okoli za holmček in od une strani gor čez, kakor da bi slučajno prišla iz doline gor“. Tako je modrovala mnogo izkušena mati in sin jej je v vsem pritrdil.

Na to izgineta vsak v svojo sobo in čez nekaj časa se zopet vrmeta. Stara Matevzerca je držala v levi roki domači svetilnik (lumin), ker je bila precejšna tema, v desni pa palico, a ob zapestji

mestju Izmailija cerkev v čast sv. Jožefa kot podružnico župnije Muski, ki šteje okoli 25.300 katoličanov. Ker pa cerkva ni zadostovala vednemu naraščanju prebivalcev, sezidala je sv. Dežela novo hišo božjo s samostanom po načrtu svetovnoznanih arhitektov bratov Leonori iz Rima. — Zanimanje za to novo cerkev je bilo v Kajri splošno, ne samo med katoličani ampak tudi med drugoverniki: saj je pa tudi največja cerkev v Egiptu — 60 m dolga in 30 m široka; kupola in zvonik nadkriljujeta najvišja poslopja v mestu. Iz zvonika vidi opazovalec pred seboj z brezštevilnimi minareti grad (citadelo) z angleško posadko, v daljavi — v puščavi — večne piramide, znamenje nekdanje slave Egipta, reko Nil, ki se kot srebrna nit počasi vije med krasnimi palačami, rajskolepimi vrtovi in rodovitnim poljem proti morju. — Stavba cerkve je toliko napredovala, da jo je prevz. nadškof Avrelj Briante, apost. delegat za Egipt, dne 18. marca slovesno blagoslovil. Popoldne istega dneva se je cerkev v navzočnosti zastopnika egiptovskega kralja, ministrov in konzulov evropskih in nekaterih drugih držav in mnogobrojne množice vernega ljudstva slovesno izročila službi božji. Slovesni blagoslov ob obilni asistenci obdan od 4 škofov in nekaj duhovnikov različnih kat. obredov, je podelil prevz. Frigidian Giannini, apost. delegat Sirije, ki je imel na praznik sv. Jožefa slovesno sv. mašo.

Med osmino je bila vsaki dan slovesna maša v raznih kat. obredih: v armenskem, grško-melhijskem, maronitskem, kaldejskem, sirijanskem in koptskem obredu. — Kakor v prvotni, oznanjuje se tudi v novi cerkvi beseda božja vsako nedeljo v slovenskem, nemškem, francoskem, italijanskem in angleškem jeziku. — Cerkev se je zidala iz milodarov, katere sv. Dežela pobira po vesoljnem kat. svetu za vzdrževanje cerkva, misijonov, šol in sirotišč v Egiptu in Palestini. — Naj bo nova cerkev tudi za Slovence, posebno Slovenke v Kajri hiša duhovnih zakladov, kjer naj iščejo pomoč v dušnih in telesnih potrebah.

Darovi.

Za „Šolski Dom“

so plačali predsedništvu: Pušica v „Goriški zvezi“ 5 K, Sv. Premrou v Gorici mesto vstopnine k glasbenemu večeru 3. aprila 2 K. Srčna hvala!

Domače in razne vesli.

Procesija na sv. Goro meseca maja. — Kakor vsako leto prirediti tudi letos „Slovensko katol. delavsko društvo“

vse tri dele rožnega venca na pamet. Njen sin pa je držal v desni roki debelo, okovano gorjačo, v levi pa steklenico z blagoslovljeno vodo in oljko. Tako oborožena se podasta tiho na pot. Tiho in v svetem strahu sta stopala in po tiho molila sv. rožni venec. Ko sta se od druge strani bližala vrhu griča, jima je kar sapa zastajala, deloma od hoje navzgor, še bolj pa od strahu in negotovosti, ki jih čaka na vrhu. Že sta prav blizu vrha, zdaj zdaj se luč prikaže! Ali kaj je to, že stojita prav gor na robu vrhunca, a luči nikjer. „Ni nama dano, nimava toliko milosti božje,“ je potožila mati. Sin pa, ki se je okoli ogledaval, naenkrat zakliče: „Mati glejte, tam je en ogenj!“ in pokaže v hrib na drugi strani doline, kjer je bil hudobnež zažgal kopo sena. Plamen te goreče kope je bil slučajno v taki višini, da se je čež omenjeni holmček pred vasjo kazal vaščanom kakor prava pravcata luč na holmcu samem.

Kmalo je bilo našima junakoma jasno, da se je slučaj z njima pošalil, vna nebes,

in društvo „Skalnica“ tretjo nedeljo po Veliki noči, na praznik varstva sv. Jožefa, procesijo na sv. Goro. Tretja nedelja po Veliki noči bo letos dne 2. maja. Tri dni pred procesijo bo v cerkvi sv. Ignacija v Gorici sv. misijon za delavsko ljudstvo. Poskrbeli smo za izvrstnega slovenskega misijonarja. — Bratska društva, ki žele pridružiti se procesiji, naj blagovole naznaniti „Slov. katol. delavskemu društvu“ v Gorici. — Istotako naj nam javijo, ali se udeležijo s pevskim zborom.

Vstajenje se je vršilo letos v Gorici po naznanjenem vsporodu ob najkрасnejšem vremenu ob obilni udeležbi ljudstva. Ob 4³⁰ je opravil v stolnici sv. opravilo ob obilni asistenci čč. duhovščine naš prevzvišeni knez nadšof. Procesije so se udeležili zastopniki raznih oblastev in korporacij. Pri procesiji je svirala mestna godba. — Na Travniku v župniji sv. Ignacija se je vršilo Vstajenje ob 6. uri. Preč. g. župnik Ivan Kokošar kot obrednik je ob veliki asistenci čč. duhovščine nesel Najsvetejše v procesiji okoli Travnika. Ljudstva je bilo na tisoče zbranega na Travniku, ki je prisostvovalo procesiji. Ob Najsvetejšem je korakala vojaška častna straža, šest mož, na vsaki strani, za procesijo je šla tudi stotinja vojakov pešpolka št. 47 z vojaško godbo. Pred vojašnico so bili zbrani častniki tukajšnje posadke. Ko je preč. g. župnik na vratih cerkve podal sv. blagoslov zbrani množici na Travniku, se je na tisoče kolen pripognilo. — Po sedmi uri zv. je bila lepa procesija na Placuti. Obilo ljudstva se je zbralo in tudi razsvetljava z bengaličnimi ognji je bila lepa. Svirala je mestna godba. — Po osmi uri, torej v temi, se je pa vršila veličastna procesija pri čč. oo. kapucinih; ob krasni razsvetljavi se je pomikala procesija po bližnjih ulicah. Krasni umetni ognji so švigali v zrak in na tisoče občinstva je delalo špalir ob straneh ulic. Pri procesiji je svirala vojaška godba. — Na Velikonoč zjutraj ob 6. uri je mnogo ljudij hitelo na krasni griček Kostanjevico. Bilo je krasno jutro takšno, kakoršnih je le malo v letu. Ob 6. uri se je pričela procesija z Najsvetejšim po prijaznem griču. Svirala je mestna godba. — Ob istem času se je vršila procesija z Najsvetejšim v Podturnu, kjer je na tisoče ljudstva bilo pričujočega pri lepi slovesnosti, pri kateri je svirala mestna godba. — Reči moramo, da Vstajenje se je vršilo povsod dostojno, veličastno, med obilno udeležbo vernega ljudstva. Ni čudo, kajti vstajenje Izveličarjevo daje verniku poroštvo za njegovo vstajenje ter ga povzdigne nad vsakdanja zemeljska opravila. — Naj bi še dalje ostala v našem narodu trdna vera na včlovečenega Boga, ki je za nas trpel in nas je izveličal, ter spoštovanje božjih resnic brez ozira na novodobne prostomislece, katerim bolj ugaja trohnoba groba nego čast in veselost vstajenja od smrti!

„Kaj pa je tebe treba bilo?“ (Dalje.) — Izborni uspeh zadnjega koncerta pevskega zbora čitalničnega (23. novembra 1907), katerega g. Č. priznava, pa pobija mnenje g. Č., vidi vzlic temu nekako „propadanje“ Čitalnice in pravi, da je to povzročila konkurenca pevskega društva. Če bi bilo to res, bi bilo moralo tudi čitalnično petje propadati, kar pa ni, ampak ravno nasprotno, kar spričuje baš zadnji koncert. Če imajo Slovenci v Trstu, da ne govorimo o Ljubljani, mnogo pevskih zborov, ne da bi si delali konkurence, če imajo celo majhne vasice po dva pevska zbora, bi jih mogli imeti tudi Slovenci v Gorici. In zakaj ne dela pevsko društvo konkurence pev. zboru „Bral. in podpornega društva“? Kar govoriči g. Č., so le gole sugestije njegovega sedanjega mentorja. Res pa je, da je „Soča“ ljuto napadala čitalniško petje, ker je je nad 20 let brezplačno vodil mož, kateri ni hotel ostati pristaš poliberalnjene Ga-

kakor ga je g. Č., in kateri ga tudi nikdar ne ukloni.)

Ravno tako žalostno ulogo gramofona igra g. Č., ko taji liberalnost liberalne „Zveze narodnih društev na Goriškem“. Ali mož res ne zna misliti s svojo glavo, da ponavlja le to, kar mu trobijo v ušesa njegovi sedanjji inspiratorji! Iz paragrafov te „Zveze“ hoče dokazati, da ni liberalna. Kako naivno! Ali ima morda „Šolski dom“, „Centralna posojilnica“, „Goriška zveza“ kaj političnega v svojih pravilih, in vendar jih napada „Soča“ kot „klerikalne“ zavode, in Čitalnico je nazivala tudi „c. kr. klerikalno čitalnico“, če tudi se je skrbno izogibala vsakemu povodu za tožbe o političnem strankarstvu; saj se je celo bala pristopiti k zvezi kršč. soc. društev. Pri liberalni „Zvezi“ je pa še nekaj drugega. Ali ni slišal g. Č. ničesa o neki „Zvezini“ okrožnici, na kateri se je zvezanim društvom priporočala agitacija v svrhu širjenja liberalizma in kateri okrožnici so se uprli socijalno-demokratski člani „Adrije“ na nje občem zboru. „Zvezin“ predsednik dr. P. je vihar potolažil, da je proglasil okrožnico za svojo osebno (ne društveno) delo. Faktum se pa s tem ni spravil s sveta: v „Zvezi“ stoječa društva dobivajo vzlic pravilom, liberalna napredna navodila. — So pač ljudje, ki tvorijo društva, in ne pravila.

V zadevi preselitve Čitalnice po „Trg. dom.“ se postavlja g. Č. na krivo primero in izvaja iz nje tudi krive zaključke. On meče čitalničarje glede političnega mišljenja vse v en koš in ignoruje dejstvo, da so se tudi čitalničarji od razkola sem delili v liberalce in „klerikalce“, kateri zadnji so bili v prejšnjih prostorih vedno v veliki večini in kateri niso zahtevali preselitve v „Trg. dom“, kakor piše napačno g. Č. To preselitev so zahtevali le liberalci. Naši somišljeniki so se naveličali tega liberalnega „vrtnarja“ in so mu prepustili roko. (Bilo je menda pred 4 leti.) Zato so naši bivši odborniki svojim somišljenikom izjavili, da se hočejo umakniti liberalnim malkotentom. To je storil posebno g. M., ker so nekteri liberalci njega najbolj dolžili, da se ne preseli Čitalnica v „Trgovski dom.“

Liberalci so to priliko uporabili ter spravili na občni zbor, kar je bilo liberalnega. Prišel je tudi g. Gab., a kot voditelj teh lib. „Šturmarjev“ ni nastopil on, ampak — čujte! — nikdo drugi kakor — g. Č.; takrat je bil namreč g. Č. za izpremembo zopet na liberalni strani. Naši deloma niso prišli k obč. boru, deloma niso volili, deloma so volili, deloma so volili stare odbornike, deloma celo Č.-jevo lib. „gardo“ — saj so slutili, da se — recimo — ta Č.-jev „juks“ gotovo blamira; kajti „Sočina“ gromovnika ura ni „še prišla“. Blamaža tudi ni izostala. G. Č. jo prikriva v „Edinosti“ z izgovorom, da je bilo v dotičnih prostorih pevsko društvo, kakor da ni bilo že prej ob začetku uprizorjenja te akcije in kakor da bi liberalni prvaki ne mogli poslati pevskega društva iz onih prostorov! Da so ga liberalci tako nelepo pustili na cedilu, je g.-a Č.-a tako užalilo, da je v teku leta zopet preskočil v naš tabor. Z liberalnimi odborniki je imel tak križ, da je bil skoro celo leto odbor on sam. In iz te blamaže si kuje g. Č. v „Edinosti“ še slavo, se baha, da je dobil pri volitvi odbora 21 glasov, svet. Š. pa le 9 (dobri Bog, en Č. proti kremen značaju Š.), piše, da je „propadel“ g. M., ki je izjavil, da ne sprejme izvolitve, itd. Pa kaj se hoče? Le g. Č. je tolik junak, da odpira odprta vrata!

(Konec prihodnjič)

Smrtna kosa. — V Gorici je umrl na Velikonoč g. Peter Drašček, trgovec v Stolni ulici po dolgi in mučni bolezni. Pogreb se je vršil včeraj popoldne.

V Sovodnjah je umrla danes zjutraj Katarina Tomšič v najlepših letih njenega življenja zapustivši soproga in več nedorastlih otrok. Bila je splošno priljubljena in spoštovana ter uzorna hišna gospodinja. N. p. v m!

Laški učitelji in učiteljice so zborovali pred par dnevi v Gradišču ob Soči. Na tem zborovanju so nastopile učiteljice z zahtevo, da se morajo plače učiteljic zjednačiti z onimi učiteljev, kar je pri učiteljih vzbudilo precejšno nevoljo. Učitelji so precej rezko nastopili proti svojim kolegijam in jim skoraj direktno dali razumeti, da imajo družine, stariše pri sebi itd., torej da tudi več rabijo. Učiteljicam pa tako modrovanje možkih kolegov ni kaj nič imponiralo ter so izjavile, da one učijo v šoli kakor možke učne moči, in da zahtevajo tudi enake plače, ko opravljajo tako službo, kakor učitelji. Zraven so rekle, da morajo tudi one vzdržavati svoje n. pr. očeta, mater itd. Ta odločni nastop učiteljic ni nič kaj ugajal učiteljem. Učiteljice so tudi zagrožile, da izstopijo iz učiteljskega društva, ako se ne bo njih predlog upošteval. Učitelji pa so le ostali pri svojem mnenju, da njim gredo višje plače kakor učiteljicam, da oni so voditelji, oni morajo skrbeti za vse itd. in so konečno izjavili, da sprejmejo na znanje izjavo učiteljic, v kateri so rekle, da izstopijo iz učiteljskega društva, ako ne bodo učitelji njih zahtev pospeševali in zahtevali, da se vresničijo. — Učiteljice so izstopile iz učiteljskega društva in tako je sedaj prišlo do razpora med furlanskimi učitelji in učiteljicami. — Kakor se vidi, hočejo učiteljice enake plače kakor učitelji. Ako bi se to zgodilo, bi se stroški za ljudsko šolstvo znatno zvišali, ako pomislimo, da se v šoli učiljic skoraj meri s številom učiteljev. O vsem tem bo imel seveda končno sklepati deželni zbor kot odločujoč faktor v tej zadevi. Res pa je, da dobra učiteljica — in takih je večina — upliva boljše na vzgojo mladine kot malopriden učitelj, kateremu evangelij je „Svobodna misel“.

Velikočni praznik smo imeli krasno vreme. Solnce je grelo kakor poleti. Meščani so se posebno drugi praznik podali v našo okolico na razvedrilo. Tramvajski promet po mestu je bil velik. Vlaki, ki so prihajali v soboto v Gorico, so bili prenapolnjeni z ljudmi.

Naše posojilnice. — Hranilnica in posojilnica v Sovodnjah je imela do konca I. 1908 (ustanovljena je bila 4. junija 1908) 12.872-29 K sprejemkov, 12.510-84 kron izdatkov, prometa torej 25.383-13 K. Članov je imela koncem I. 1908 45. Sedanji predsednik posojilnice je g. Fr. Rojec, kovaški mojster in posestnik v Sovodnjah.

Vojaški nabori se bodo letos vršili po redu, kakor smo ga objavili v zadnji številki našega lista. Mladenci, ki se morajo predstaviti v to določeni vojaški komisiji, se morajo držati strogo določil, ki so za to predpisana. Gospod župan mora točno v tem času stavljenec privedi na naborni prostor. Sleherni stavljenec kakor tudi sorodniki njihovi moškega spola, kateri imajo priti v pregled pred naborno komisijo in bi bili tudi le nekoliko pijani, bi se na lici mesta kaznovali in tudi ne bodo komisijsko pregledani, temveč bi se jih pozneje na njihove stroške pred naknadno naborno komisijo privedlo. Enako bi se postopalo tudi z istimi, kateri bine bili po cellem životu čisto umiti. Potrjeni novinci ostanejo do prisega brez izjeme pod oblastnim nadzorstvom. Dokazila za doseg morebitnega olajšila naj prineso stavljenec seboj, ako bi jih že ne bili prej vložili. Kdor bi svoji naborni dolžnosti ne zadostil ali pa sploh katero iz vojnih predpisov izvirajočo dolžnost opustil, kaznoval bi se ne glede na to, da mu dotični zakon ni bil

slalo se bode pravočasno, ako bi za katerega slučajno poziv ne došel, naj se o tem takoj poroča. V nabornih prostorih mora vladati popoln mir in je govorjenje v istih le komisijskim članom in javnim organom dovoljeno. Nepoklicanim pa sleherno vtikanje v naborni posel je prepovedano.

— **Vabilo** k veselici, ki jo priredi „Kat. slov. izobraževalno društvo“ v Avčah dne 18. t. m. ob 5. uri pop. na dvorišču posestnika gosp. Matija Kovačič št. 17. s sledečim vspeškom: 1. „Prašas čmu da sem slovenska“, češki napev, poje mešan zbor. 2. „Kričmar pri zvitem rogu“, burka v enem dejanju. 3. „Zaostali ptič“, Jakob Aljaž, poje mešan zbor. 4. „Zakleta soba v gostilni pri zlati goski“, burka v enem dejanju. 5. Deklamacija „Kmetški hiši“. Simon Gregorčič. 6. „Fantu“, Emil Adamič, poje mešan zbor. 7. „Vaški skopuh“, igrokaz v treh dejanjih. 7. „Ženin kos“, Ivan Laharnar, poje mešan zbor. 9. „Šaljivo srečkanje“.

Vstopnina: sedeži prve vrste K 2.— II. vrste K 1.—, stojšča —.49 vin. K mnogobrojni udeležbi vabi. Odbor.

— **Huda nevihta** je razsajala sinoči v naši okolici, posebno pa v mestu. Bliskalo in grmelo je venomer. Navihta se je pripodila od morja. Mnogo izletnikov, ki so se vračali v mesto, je nevihta zalotila na cestah. Ljudje so prihajali v mesto premočeni skozi in skozi. Kasneje se je nebo spet zjasnilo.

— **Iz Solkana** nam poročajo, da so imeli za velikonočne praznike v solkanski cerkvi krasno petje. Pel je mešani zbor pod vodstvom č. g. kaplana C. Zamarja, ki ima tudi največ zaslug, da se je zbor sestavil in izučil. Orgljal je g. naduč. v p. T. Jug.

— **V Cerovem** se je včeraj lepo izvršila veselica tamošnjega „Kat. slov. izobraž. društva“ ob obilni udeležbi ljudstva. To pa liberalcem ni bilo po volji, in zato so skušali veselico motiti. Prišli so namreč z zastavo do veselicega prostora in s kričanjem pokazali svojo izobraženost, katero širijo liberalna društva. Svojega namena pa niso dosegli in na njih veliko jezo je vspela veselica lepo.

— **Kolesarsko društvo „Danica“ v Gorici** je imelo 12. t. m. pri ustanovni občni zbor. Izvoljeni so bili v odbor sledeči gospodje: predsednik F. Batjeli; namestnik V. Valič; tajnik I. Nanut; namestnik K. Kulot; blagajnik A. Schiwitz; namestnik F. Bitežnik; rednik A. Slamič; namestnik F. Lipuš. Sklenilo se je, da napravi kolesarsko društvo „Danica“ v soboto dne 17. t.

m. ob 8½ uri zvečer prijateljski zabavni večer v gostilni pri Jožef-u Molar. Pričakuje se obilne udeležbe.

— **Z motocikla** je padel in se še precej poškodoval te dni baron Bianchi iz Rubiji sicer na cesti, ki pelje iz Tržiča proti Nabrežini.

— **Posnerečil** se je na veliko soboto zvečer okrajni komisar g. dr. J. Mosettig. Peljal se je namreč z motociklom po Franc. Josipoven tekališču. Zaviti je hotel s tekališča v neko stransko ulico, a pri tem je nesreča hotela, da je zašel v obsestni jarek z motociklom vret. Pri padcu je dobil hude poškodbe na obrazu. Motocikel se je seveda tudi pokvaril.

— **Kolesarsko društvo „Soča“ v Kojskem** bo imelo svoj prvi občni zbor v nedeljo dne 18. t. m. ob 1. pop. v prostorih gostilne gospe Franje Marinič v Kojskem.

— **Iz Komna** se nam poroča, da so tamkaj posebno slovesno praznovali Vstajenje. Ob krasnem petju novega pevskega zbora, katerega je izvežbal č. g. kaplan se je vršila procesija, katere sesje udeležilo mnogo ljudi.

— **„Pršutov“** je bilo prinesenih na goriški trg minoli četrtek iz naših hribov malo v razmerju drugih let. Pa tudi drag je bil letos „pršut“, namreč po 1 K 70 v do 2 K kilogram. Vseh pršutov je bilo na trgu prodanih 650. Letos se „pršuti“ niso prodajali pred škofijo zaradi tramvajskega prometa, marveč so se prodajali na izvoznem trgu, kar se bo godilo še naprej.

— **Ne v Ameriko!** Svoj čas smo poročali v naših listih da ni svetovati našemu ljudstvu selitve v Ameriko posebno sedaj, ko skoraj ni mogoče dobiti dela, a rekli smo, da delo preko poltja se bode najbrže odprlo. Tudi naše notranje ministerstvo je izdalo na avstrijske narode okrožnico, v kateri svari ljudstvo, naj se sedaj nikar ne podaja v Ameriko, kjer ni mogoče dobiti zlahka zaslužka. Razmere se sicer res boljšajo v industriji in na denarnem trgu, a dela je le malo. Ženske dobe lažje zaslužek kakor moški, a le če znajo angleško in nemško. Rokodelci in drugi izučeni delavci nimajo zdaj prilike, da dobe delo. Ko se odpre delo, se potom časopisja to naznani ljudstvu.

— **Strele** je omamila šemperterkega poštarja g. Petra Brumata sinoči, ko je divjala nevihta. Bil je pri telegrafnem aparatu ravno ko je hudo zablisknilo. Prišel pa je kmalu k zavesti.

— **Pretep** bi kmalu nastal med nekaterimi vojaki in civilisti sinoči v neki gostilni v ulici Municipio. A došli redarji so to preprečili.

— **Vsled bliskanja in gromenja** se je sinoči splašil konj izvoščeka Ušaja blizu Soškega mosta, ko je šel izvošček prazen s svojim hlapcem proti mestu. Ko se je nakrat močno zabliskalo je konj skočil v stran in kočija je zadela v obcestni kamen. Hlapec Ušajev je zletel s kozla tri metre daleč v blato in se je poškodoval na obrazu, med tem ko se je Ušaj le malo poškodoval. Konj pa je kot besen tekel proti mestu. Še le na Placuti ga je ustavil nekdo.

— **Pretep** je nastal na Velikonoč v Dol. Vrtojbi v neki osmici. V tem pretepu seveda tudi nož ni smel manjkati. Neki Anton Saunig iz Bilj je vihtel nož nad 38-letnim ožehjenim Jožefom Saksida. V pretepu mu je prerezal trebuh tako hudo, da so mu visela čreva iz trebuha. V žalostnem stanu so ga prepeljali v goriško bolnišnico, kjer so mu trebuh zašili.

— **Napad.** Na veliko soboto so nekateri vojaki napadli v Solkanu blizu železniškega mosta Miho Bašina iz Solkana. Prerezali so mu nos tako, da se je moral podati v goriško bolnišnico, kjer so mu ga zašili. Napaden je bil od ravno istih vojakov še neki drugi solkanski domačin, kateremu so vojaki prizadeli lahke telesne poškodbe na nogi. Reč se sedaj preiskuje.

Drobfinice.

— **Ženske v avstrijski trgovini.** V Avstriji je zaposlenih v obrti in trgovini 1.062.920 žensk. Število zaposlenih moških ni niti trikrat toliko. Od 1000 zaposlenih oseb je 262 žensk, 738 moških. Poleg teh podatkov so uposlene ženske največ v tekstilni industriji, in sicer 270.427, v trgovinah 203.059, v industriji obleke 184.586, v gostilnicah in pivovarnah 145.191.

— **Mrtvaški banke.** Neki F. Ravanez v Montecarlju je povabil odlično družbo v svojo vilo na banket. Na vabilu je bilo pisano, da čaka udeležnike na koncu veliko presenečenje. Proti jutru je končal banket. Ravanez je vstal, govoril gostom, nato pa potegnil revolver iz žepa ter se ustrelil v sence. Bil je takoj mrtev. Bil je še mlad, pa bolan na živcih.

Gospodarske vesti.

— **Letošnja pomlad in kmetijsko delo.** Vsled skrajno neugodnega vremena, ki ga imamo letos, bodo vsa dela zaostala. Spomladno delo se je že itak pozno pričelo.

— **Napake pri setvi trav in deteljšč za travnike.** Če treba kak prostor obsejati s travo in deteljo, da se napravi travnik, potem so naši gospodarji hitro na čistem. Vzamejo nekaj semena domače detelje, nekaj pa travnega semena, kakoršno se dobi v prodajalni in kakoršno je že. Navadno se vzamete dve k večjem tri vrste trav. Da iz take setve ne moremo dobiti dobre travniške ruše, je več kot jasno. Detelja nam že po drugem letu izgine, tako da ostane sama trava. Trava sama pa daje redko rušo in slabo košnjo. Če hočemo dobiti dobre košnje, skrbeti je za to, da se seje tudi večletna detelja in da se sejejo razne trave, nizke in visoke. Nizko rastoče trave zgostijo rušo, ker se bolj obrastejo, visoke trave pa pomnože košnje s svojimi visoko rastočimi bilkami. Poleg domače detelje naj se seje tudi nokota, v vlažnih legah in na težkih tleh tudi nekaj švedske detelje. Izmed trav je pa sejati pasjo travo, francosko pahovko, mačji rep, travniško bilnico. Za 1 oralo je treba pretek 30 kg semena in sicer 3 kg deteljnega in 27 travnega semena. Katere trave je sejati in v koliki množini, to se ravna po lastnostih zemlje in lege.

Loterijske številke.

	10. aprila,				
Trst	64	8	16	39	24
Linc	84	20	49	34	64

POZOR!
Edini specialist - optik
J. Primožič
Gorica na Kornu št. 13,

priporoča svojo bogato zalogo optičnih predmetov kakor: raznovrstna očala bodisi niklasta ali zlata v vseh števkih. (Bergkristal), leče itd. vse le po zdravniških predpisih.

Velika izber: barometrov, toplomerov, zdravniških toplomerov, kukal za lovce in hribolazce, vage za vino, žganje in razne druge tekočine, mikroskopov ter drugih predmetov spadajočih v to stroko.

Popravila se izvršujejo točno in po zmernih cenah, — Cena blagu konkurenčna.

Na željo se pošilja blago tudi na dom. Za mnogobrojna naročila se toplo priporoča

J. Primožič, optik.

Došlo je spomladno - letno blago

v velikanski izberi.

Zbirke vzorcev so vedno na razpolago zastonj in poštne prosto.

ZALOGA je nedosegljiva te stroke v GORICI.
CENE SO STALNE. Postrežba strogo poštena.

„Krojaška zadruga“ Gorica. Gosposka ulica šte. 6 in 7.

Trgovina se nahaja v novih prostorih

Kinematograf Salon Central.

PROGRAM :

Za videti samo od 11.
do 17. aprila.

Sloveče mesto Brodnica. — Hči Viklinga. — Moten rodbinski praznik. — Srebrno obmorsko obrežje v času burje. — Drama iz življenja v cirkuzu. — Kaj en partlikovec vse zamore. — Izlet z zaprekami.

Navadne cene!

Predstave ob delavnikih ob 5, 6, 7 in 8 uri zvečer. V nedeljo predpoldne ob 11 uri predp., popoldne ob 2., 3., 4., 5., 6., 7. in 8. uri.

Epilepsija.

Kdor trpi na epilepsiji, bolezen sv. Valentin in na drugih sličnih boleznih, ta naj se obrne na privilegirano lekarno Schwanen-Apotheke, Frankfurt A. M. Tu dobi tozadevno brošuro brezplačno.

Ivan Bednařik

priporoča svojo

knjigoveznico

v Gorici

ulica della Croce šte. 6.

Pristni kranjski

lanenoljnati firnež

Oljnate barve

v posodicah po 1/2 1 kg kakor
tudi v večjih posodah.

Fasadne barve

za hiše, po vzorcu.

Slikarski vzorci

in papir za vzorce.

Laki

pristni angleški za vozove,
za pohištva in za pode.

Steklarski klej

(kit) priznано in strokovno
preizkušeno najboljši.

Karbolinej

prve
vrste

M A V E C (gips)

za podobavje in za stavbe.

Čopiči

domačega izdelka za zidarje
in za vsako obrt

priporoča

Adolf Hauptmann

v Ljubljani.

Prva krajska tovarna
oljnatih barv, firnežev, lakov
in steklarskega kleja.

Zahtevajte cenike!

Rojaki!

kupujte narodni kolek
„Šolskega Doma“.

Fani Drašček,

zaloga šivalnih strojev

Gorica. Stolna ulica hiš. št. 2.

Proda a
stroje tudi
na teden-
ske ali
mesečne
obroke.

Stroji so
iz prvih
tovarn ter
najboljše
kakovosti.
Priporoča
se slav.
občinstvu

Tovarna kisa odlikovana na obrtni
razstavi v Gorici l. 1900

FRANC KRALJ

Gorica, Kapucinska ulica št. 9

priporoča cenj. gg. trgovcem razno-
vrstnega kisa. Cene zmerne, po-
strežba točna in poštena.

Rojaki! Spominjajte se ob vsaki
priliki „Šolskega doma“.

Anton Kuštrin,

trgovec v Gorici

Gospodska ulica št. 25

priporoča častiti duhovščini in slav-
nemu občinstvu v mestu in na deželi
svojo trgovino jedilnega blaga n. pr.
kavo Santos, Sandomingo, Java, Cej-
lon. Portoriko itd. Olje: Lucca, St.
Angelo, Korfu, istrsko in dalmatin-
sko. Petrolej v zaboju. Sladkor razne
vrste. Moko št. 0, 1, 2, 3, 4, 5. Več
vrst riža. Miljeveče prve in druge
vrste, namreč ob 1/2 kila in od enega
funta. Testenine iz tvornice Žnidaršič
& Valenčič. Žveplenke družbe sv.
Cirila in Metoda. Moka iz Majdiče-
vega mlina iz Kranja in iz Joch-
mann-oveg v Ajdovščini. Vse blago
prve vrste

Naznanilo.

„Centralna posojilnica registrovana zadruga z
omejeno zavezo“ v Gorici naznanja, da bode obre-
stovala pričenši s 1. januarjem 1909 hranilne vloge po
4 1/2 % (štiri in pol od sto)

Posojila se bodejo dajala članom:

- a) na vknjižbo po 5 1/4 % (pet in en četrt od sto;
- b) „menico oziroma poroštvo po 6 % (šest od sto.)

Posojila na mesečna odplačevanja ostanejo ne-
spremenjena tako, da se plačuje od vsacih 100 kron
2 kroni na mesec.

GORICA, 4. novembra 1908.

ODBOR.

IVAN SCHINDLER,

Dunaj III., Erdbergstrasse 12.

pošilja že veliko let dobro znane
stroje vsake vrste za poljedelstvo.

Mline za sadje in grozdje, stiskalnice za sadje in grozdje,
škropilnice, poljska orodja, stiskalnice za seno, mlatilnice, vitle,
trijerje, čistilnice za žito, luščilnice za koruzo, slamoreznice, stroj
za rezanje repe, mline za golanje, kotle za kuhanje klaje, sesalke
za vodnjake in gnojnice, vodovode, železne cevi, svinčene cevi.
Od sedaj po zopet zdatno znižanih cenah!

Ravno tako vse priprave za kletarstvo: medene pipe,
sesalke za vino, gumijeve in konopljene cevi, gumijeve ploče,
stroj za točenje piva, škrinje za led, stroje za sladole, priprave
za izdelovanje sodovke in penicnih vin, mline za dišavo, kavo itd.
stroje za izdelovanje klobas, tehtnice za živino, tehtnice na drog,
steberske tehtnice, namizne tehtnice, decimalne tehtnice; železno
pohištvo, železne blagajne, šivalne stroje vseh sestav, orodja in
stroje vsake vrste za ključavničarje, kovače, kleparje, sedlarje
pleskarje itd.

Vse s večletnim jamstvom!

Po najugodnejših plačilnih pogojih, tudi na obroke!
Ceniki z več kot 400 slikami brezplačno,
prekupi in agentje zaželeni. =

Dopisuje se tudi v slovenskem jeziku.

Piše naj se naravnost

Ivan Schindler,

Dunaj III., Erdbergstrasse št. 12.

Izdeluje tudi stavbarska in cerkvenega dela.
Izgotovljeno pohištvo lastnega izdelka priprosto in fino se dobi pri

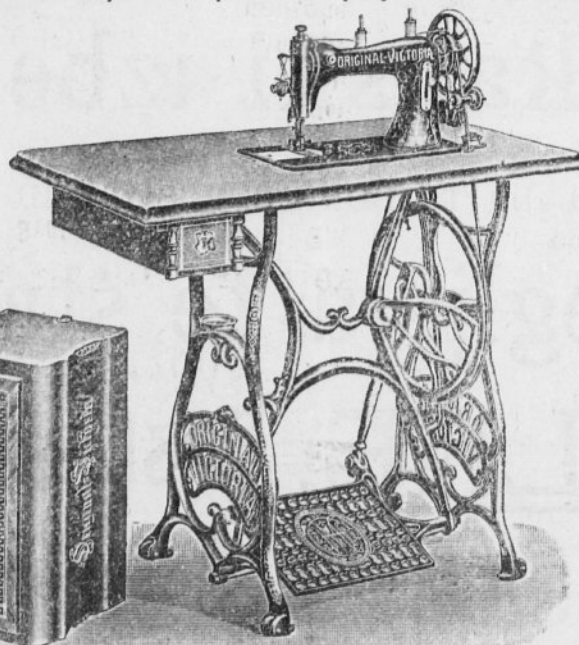

Anton Černigoj - Gorica.

Tržaška ulica 18.

CENJ. DAME IN GOSPODJE — POZOR!

Imate že šivalni stroj? Ako ga nimate, omislite si najnovejšo marko „Original-Viktoria“ in najboljšega izdelka. Po
dolgoletnih skušnjah sva prišla do prepričanja, pa ostane „Original“ vedno le najboljši.

Original-Viktoria stroji delajo še po 10
letni uporabi brezšumno.

Original-Viktoria stroji so neprekosljivi za
domačo rabo in obrtne namene.

Original-Viktoria stroji so najpripravnejši
za umetno vezenje (rekamiranje). Tvrda stavi
na razpolago strankam učiteljico, ki poučuje
brezplačno.

Original-Viktoria stroji so najboljši izdelek
vseh dosedaj obstoječih tovarov.

Za vsak stroj jamčiva 10 let.

Nikdo naj ne zamudi priliko
ogledat si pred nakupom „Original-
Viktoria“ stroje.

Edina zaloga „Original-Viktoria“
strojev in drugih šivalnih strojev,
dvokoles „Puch“ orožja, municije in
vseh lovskih priprav pri tvrdki,

